

Народна библиотека

Србије

II 251.191/78

Бранко В. Радичевић

ПЕСМЕ О МАЈЦИ

Нолит·Просвета·Завод за уџбенике

МУЗЕЙ
ПРИМЕРОВ

[The main body of the page contains extremely faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the paper. The text is too light to transcribe accurately.]

ЛЕКТИРА
ЗА V РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

НОЛИТ
ПРОСВЕТА
ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ
И НАСТАВНА СРЕДСТВА — БЕОГРАД

УРЕЂИВАЧКИ ОДБОР

АЛЕКСАНДАР РИСТОВИЋ, УРЕДНИК *НОЛИТА* • МАРИЈА
СТОЈИЉКОВИЋ, УРЕДНИК *ПРОСВЕТЕ* • БРАНИСЛАВ
МАТИЋ, УРЕДНИК *ЗАВОДА ЗА УЏБЕНИКЕ И НАСТАВНА
СРЕДСТВА — БЕОГРАД* • Др СЛОБОДАН Ж. МАРКОВИЋ,
ПРОФЕСОР *ФИЛОЛОШКОГ ФАКУЛТЕТА У БЕОГРАДУ*
Др МИЛОРАД ПАВИЋ, ПРОФЕСОР *ФИЛОЗОФСКОГ
ФАКУЛТЕТА У НОВОМ САДУ* • Др ВОЈА МАРЈАНОВИЋ,
ПРОФЕСОР *СРЕДЊЕ ШКОЛЕ У БЕОГРАДУ*

ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКИ ТЕКСТ
ДУШАН. М. ПЕТРОВИЋ

ПОГОВОР
ДРАГИША ВИТОШЕВИЋ

БРАНКО В. РАДИЧЕВИЋ

ПЕСМЕ О МАЈЦИ

ИЛУСТРАЦИЈЕ
ИДА ЂИРИЋ

ДРАЖКОВИ РАДИЦИ

ТЕОМЕ

ОМАН

25/19/75

346/80

**МАЈЦИ КОСАРИ
И СВИМ МАЈКАМА.
ЖИВОТА ИХ КОШТАМО.**

MAJLIS KONGRES
MELAYU
KEMERDEKAAN

ОСТАНЕШ САМ

Останеш, понекад, сам,
ал' самоћа стане ткати
мисао ко̂ страшан сан:
где је мати?

Или: одлуташ, некуд,
у крај непознати.
И гле — ко̂ да се сутон суноврати:
где је мати?

И кад се живот, ведро,
сам од себе злати,
потамни твоје једро:
где је мати?

Чаролије нема.
И стари сат клати
питалицу сумњу:
где је мати?

Још један круг сунца,
ти ћеш дивно знати:
где год да се нађеш,
с тобом је и мати.

КАД МАТИ КРПИ

Кад мати крпи
твоје чакшире старе,
она прво намести наочаре.

А на домали прст
напрстак жут и чврст.

И гледај: трипут конац
проврти па удева.
И док те испод ока гледа,
игла љутито сева.

Погледа испод ока,
а после ситно везе . . .

То мати прашта и сина
већ шаље међ витезе.

Поносан, висока стаса,
најлепши међу свима . . .

А под прстима њеним
топи се хладна зима.

КАД МАТИ ПЛЕТЕ

Кад мати уноћ плете:
кó звончићи звоне игле.
Знај: то су кише стигле.
Облаци над кровом лете.

Кад мати уноћ плете,
то она сјај сунца краде,
да међаве не изненаде
у планини сирото дете.

Кад мати уноћ плете,
игле се мачују, сјајну.
То она неку тајну
у плетиво своје уplete.

Кад мати уноћ плете,
чуј: певуши сред ткања.
Да ли то она сања:
јунак је њено дете!

КАД МАТИ ПРИШИВА ДУГМЕТА

Теби се само чини,
кад мати пришива дугмета,
како се конац
тамо-амо шета.

И чини ти се да су дугмета
црна ил' бела.

Њене се очи зажаре
и дугмета сваког сата,
када их погледа кроз наочаре,
сјаје од чиста седефа
и злата.

И конац који прошива
није обична свила.
Свака мајка има посестриму своју:
то је вила.

На сваки шум конца
чућеш глас њен, одмила:
дечаче, здрав ми био.
девојчице, здрава ми била!

Зато се теби чини
да нешто шушне кó сви́ла.

То се мати над живот твој наднела.
А с њом и добра ви́ла.

КАД МАТИ МЕСИ МЕДЕЊАКЕ

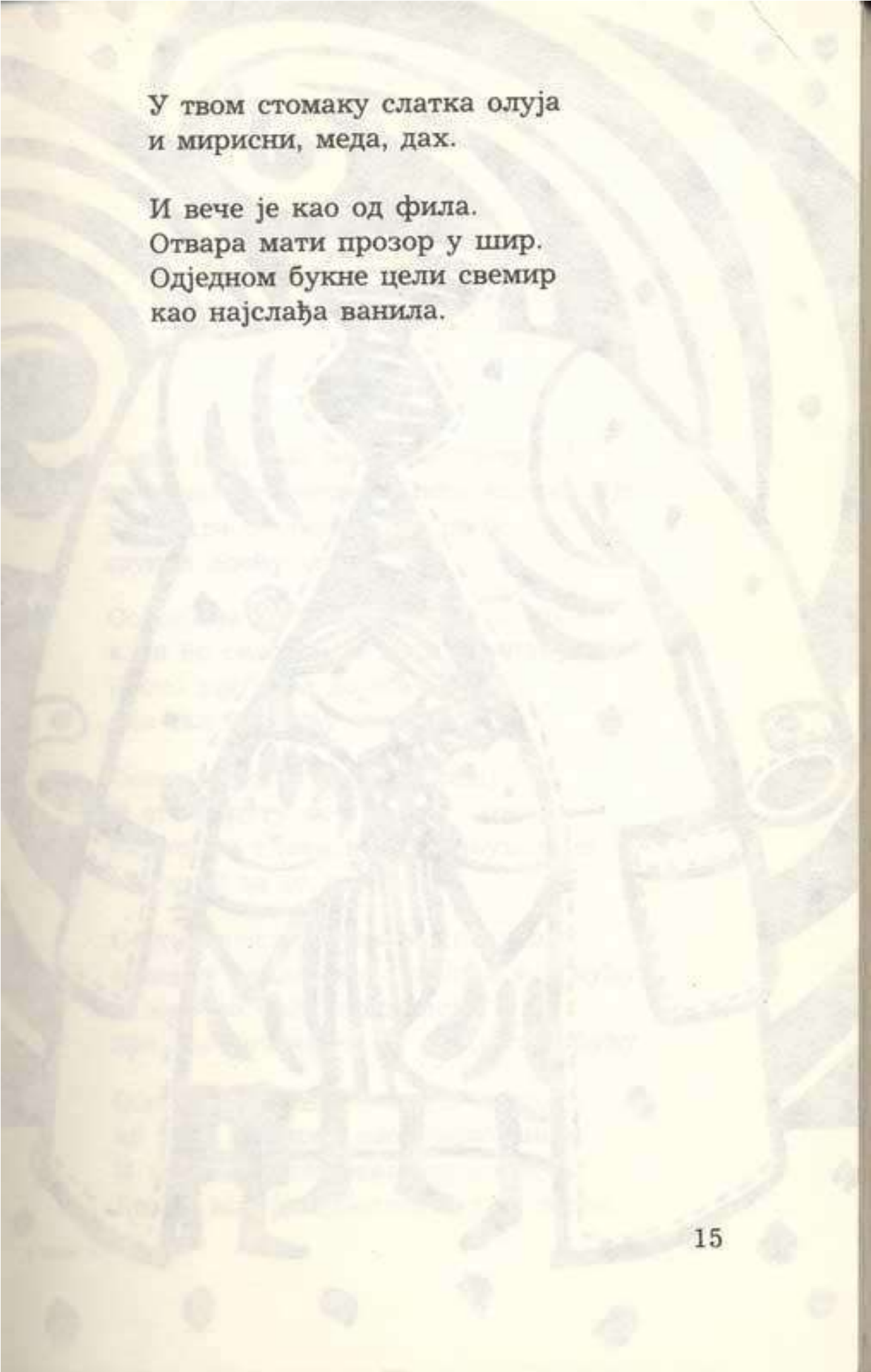
Ево га вече изнад кућа.
Над огњем кó чаробњак чара.
И већ се диже мирисна пара
меда и теста врућа.

То мати белом руком шара
медењак слатки, румена цвета,
међ колачима колач цара,
са дворанима од цимета.

Као да шапне, кó да мази. . .
У пламен са образа тера
румен своју и јара плази
језик од ваниле и шећера.

У малом телу тих брашњењака
прокључо огањ у дивни слад.
А мати, кó сто обешењака,
још оком слади, за твоју глад.

На столу плех од чиста руја.
Кó мартовчић сипи шећерни прах.

У твом стомаку слатка олуја
и мирисни, меда, дах.

И вече је као од фила.
Отвара мати прозор у шир.
Одједном букне цели свемир
као најслађа ванила.

КАД МАТИ ШИЈЕ

Осети она, као нико на свету,
како далеко негде велика киша лије.
Тад мати на беле руке своје
свуноћ одећу шије,

Осети она по ветру што је хукн'о
како ће снегови, дебели, да пану.
И она кроји за доламу сукно
или тка кошуљу тежану.

Осети мати: леденице стежу.
И ето капућу постава од коже,
а капи на глави велике наушнице
топле кó да се ложе.

Осети мати по чудном предзнаку
хоће ли хладне воде у брда и у кућу.
И зато на беле руке своје
пришива наглавке за најдубљу обућу.

Осети мати како се зима крије
кó да је плаши њено топло шиће.
И зато мати непрекидно шије.
Ево: и ноћ је прошла. И дан свиће.

КАД МАТИ ЛАЖЕ

И мати лаже. Ал' у том часу
ослушни: шта дрхти у њеном гласу.

И гледај: шта се то од ње ствара:
образи букте од пожара.

И још осмотри: какве то муке
одједном згрче њене руке.

Слагала мати, једва жива:
како је она за све крива . . .

Јер где би дете тако нешто.
Дете је добро и невешто . . .

И гледај: док се за тебе бори:
како то главу жално обори . . .

Ал' суза што из ока тече
једног ће дана да те пече.

КАД МАТИ ПРАШТА

Понекад, у зао час,
мати се благо осмехне,
као да је баш нимало не таче
што си се и ти умешао међу псоваче.

Али крени за њом
и одмах ћеш открити:
скривена у другој соби плаче . . .

Мати не прашта ко́ отац,
који ужасно виче.
Она у свом срцу твоје тајне скрије.

Ако се пробудиш, ноћу, ослушни:
чућеш како њено срце
неспокојно бије.

Има ствари које мајка
никада неће моћи да разуме.

И те су ствари велике
и необјашњиве као сете.

Застрепим: ко зна, сто пута
од тебе и од мене,
она је детињастије дете.

И док се тако пита:
зашто и крошто и рашта,
она је већ одавно опростила.

Јер — мати увек прашта.
Јер — мати увек прашта.

КАД МАТИ БЕЗ РУКУ ОСТАНЕ

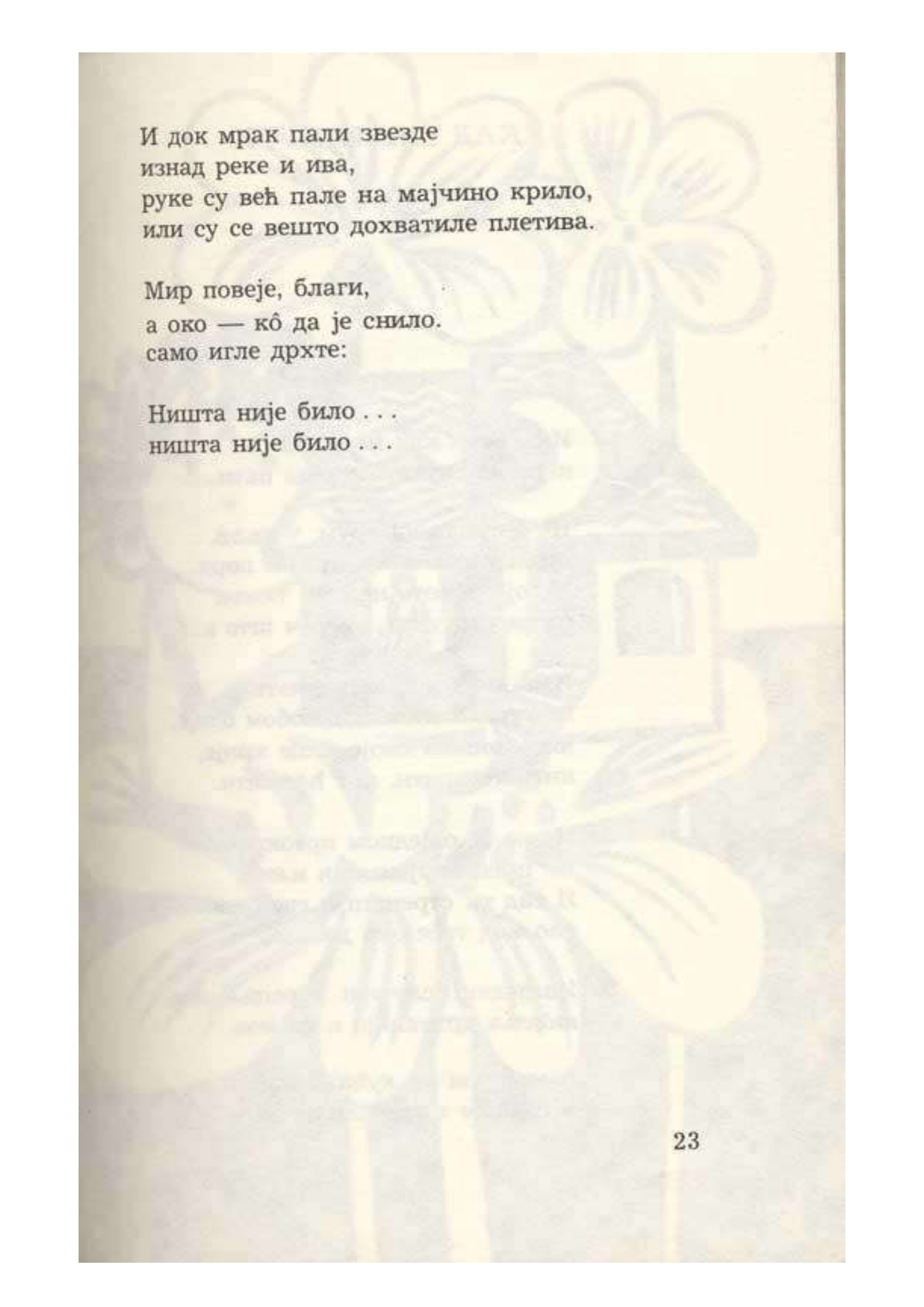
Има један час кад мати твоја
немоћна стоји у кућу.
Она је за тобом своје руке послала.
Стоји мати.
А руке су јој на путу.

Њене су руке невидљиве.
И нико од нас не сања:
да то баш она,
најбрижнији створ на свету,
испред свога сина
сваку невољу уклања.

Јер живот има сто брига
и сто мука.
Над свима лебди
по једна мајчина рука.

Увече, кад се враћаш,
и мајчине руке се врате.

Оне испред тебе прво отворе капију,
а после — до прага отпрате.

И док мрак пали звезде
изнад реке и ива,
руке су већ пале на мајчино крило,
или су се вешто дохватиле плетива.

Мир повеје, благи,
а око — кô да је снило.
само игле дрхте:

Ништа није било . . .
ништа није било . . .

КАД МАТИ ЋУТИ

Има дана кад наша мати
неће да слути, неће да пати . . .

Не изгледа на друм, у даљи,
нит концем шије, иглом пори.
У тој доброте нежној ткаљи
ни реч љутита, ни реч што кори.

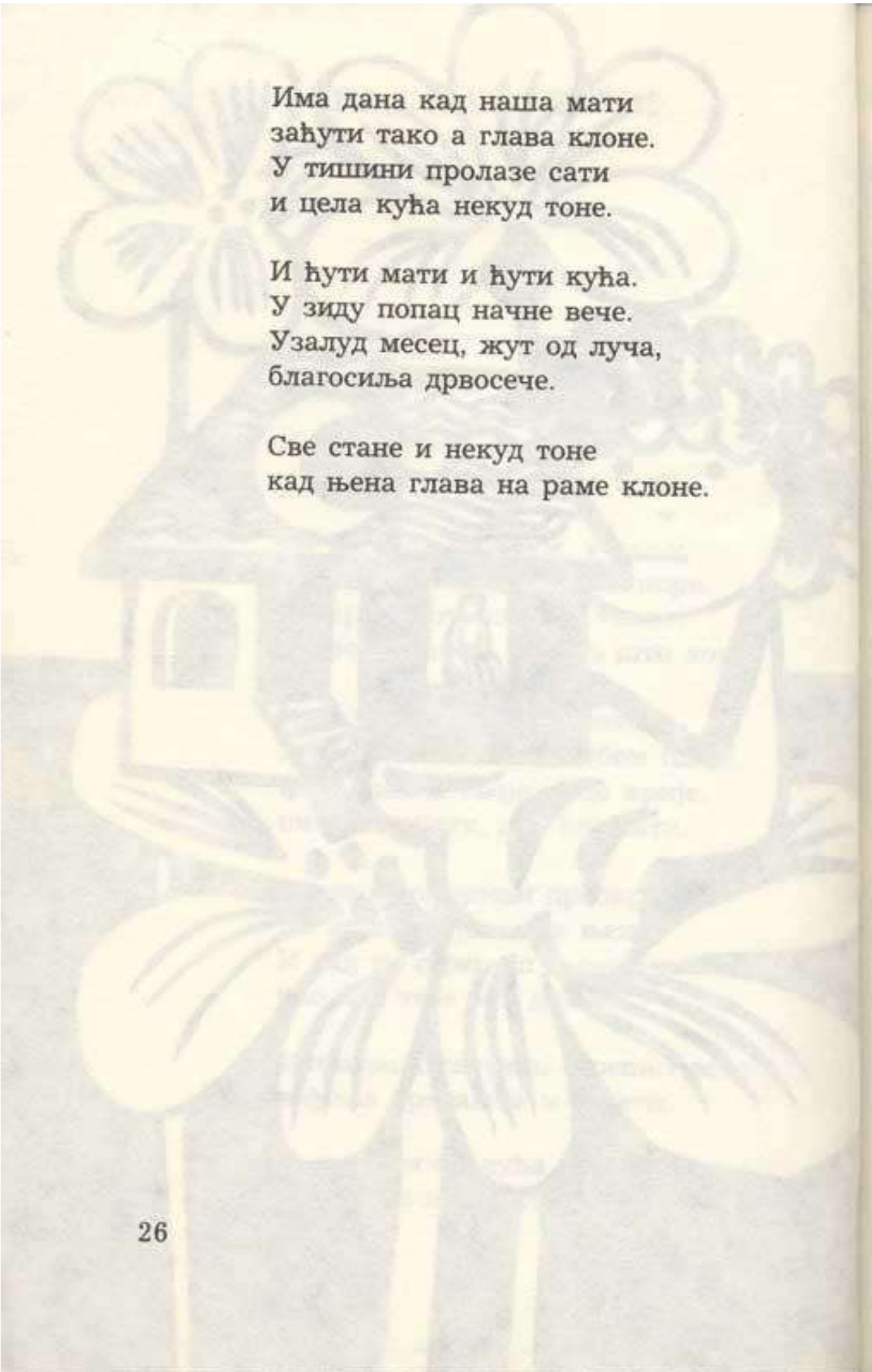
Има дана кад наша мати
не стрепи нити над тобом бдије,
нит брижна своје лице крије,
нити те прати, нит ће звати.

И све се одједном преокрене.
Не препознајеш очи њене.
И сад ти стрепиш и све бива
као кад тебе она дозива.

Изгледаш, слутиш, стрепња везе
виђења дрхтавија и од језе.

А сванула би кућа стара
бар да се љути или да кара.

Има дана кад наша мати
заћути тако а глава клоне.
У тишини пролазе сати
и цела кућа некуд тоне.

И ћути мати и ћути кућа.
У зиду попац начне вече.
Узалуд месец, жут од луча,
благосиља дрвосече.

Све стане и некуд тоне
кад њена глава на раме клоне.

ОПЕТ КАД МАТИ ЋУТИ

То је час када се у њој све преобрази.
И теби се само чини да твоја мати ћути.
Потајно пламте њени меки образи
и усне одједном пребледе, као да слути.

Утоне у полусан, с рукама у крилу.
Као да је себе саму ту оставила и пошла
некуд где никог нема, у неку земљу небилу
или где јоште живе давна времена прошла.

Шта је то тргне и враћа кад залута
у тај недоглед без почетка и краја . . .
То она пре тебе стиже на пола твога пута,
изгубљена, сама, пред вратима бескраја.

И стиже давно пре тебе где гладан си и жедан.
И тамо где ћеш болан коју годину стати.

И стоји сама на месту на коме ћеш тек стајати
усамљен и горак ил' благ и непобедан.

И свуда куда ћеш ићи, она у трен наврати.
И шта би друго мати него опет да ћути.
Гледај: ко да ће у сан, глава се благо клати,
и одмах трза. Не питај шта наслути!

КАД МАТИ ПЕВА

Тада све буде ко од веза
или лепеза или бреза.
Ти можеш на пут и до Кинеза
или на чај код неког кнеза.

Сваки тад дечак има чело
ко јарко сунце када сине.
А сваки град и свако село
имају свој чун за даљине.

И нема нигде деце саме.
Моја је мајка и твоја мати.
Само на једно њено раме
могу све главе дечје стати.

Мати тад води у левој руци
сву изгубљену децу у луци.
А десна, ако су дечаци боси,
служи да их милује по коси.

Од њеног шала, ако снег веје,
ето скровите, топле стреје.

А у цепоу од кецеље
рукавице плету преље.

У пунђи њеној две златне игле.
Где оне досад нису стигле.
Ако чарапа танча ко травка
ето наглавка.

И ја сам једном вече цело
слушао како пева мати.
И оденух се у одело.
Било је меко, било је бело.

КАД МАТИ САЊА

Не сања мати обичне снове.
И зато тако немирно дише.
У њеном сну падају кише.
У њеном сну децу лове.

У сну се њени прсти грче.
Образи бледе, усне коре.
Сања људе како трче,
за нечији живот се боре.

Не сања мати ко други људи.
Јер усред сна болно јечи.
Сања — болесника лечи
и место њега, њу боле груди.

У сну, понекад, отвори очи.
И гледа плаво, у незнану.
И хтела би лудо да скочи
за децом што тону у бездану.

У њеном сну зима снежи.
Ил' суша скори дечја уста.

И вук из бајке ужасно режи
преко расута поља, пушта.

Зато се мати срећно смеши
када је будиш из сна грозна.
На твом образу њен длан теши
невољне. Ал' ко ће то да дозна!

КАД МАТИ ИГРА

Није то: музика свира — мати игра.
Она се игра неких других игара.
И све чега се руком белом дохвати
промени облик, у живот се претвара.

Мати се заигра лудо, неодолице,
правећи све нове, необичне играчке.
У соби ни стола, ни кривоноге столице,
већ зечеви, птице и као плиш меке мачке.

И све што живи, од земље до неба,
похрли у нашу кућу, зобље, пева.
Мајчине руке пуне дарова и хлеба.
Па дахне ветар благ, сјајне сунчева плева.

Мати се наша толико занесе . . .
Две златне игле у руке јој слете.
И она хекла свилу шумама за завесе.
И за децу шумâ чарапице плете.

Не може она да игра кô свет други.
И зато или шије или шиће пара.

Чак једну јарку боју додаје силној дуги.
И птици перје обоји у сто шара.

А кад се од игре умори наша мати,
она на прса склопи беле руке своје.
Још бруји кућа и још птица поје.
Мир, тишина, децо! Немојте је звати!

КАД МАТИ СЛУТИ

Тај час као да кују неки црни ковачи.
И не би ваљало да се обистини што она слуги.
Ако је небо ведро, у њеној слугњи облачи.
И свуд куд иду деца, људи су опаки ил' љуги.

И друм што сваког дана
савија благо ка школи,
учини јој се као да суноврати.
Она стоји сама, под небом, и као кад душа боли
шири руке и моли да јој се дете врати.

Слугња је дубока, тамна,
и сад ту нема лека.
Усред посла је тргне и ено је где чека
на раскрсници малој као на раскршћу света.

Кô да ће одједном
куд прође хиљаду пута
њен синак да залуга.

И ту клоне, без снаге,
а кад би имала моћи,

она би у дане претворила тавне ноћи.
И још би онако слабачка и мала
целог дана ћилимове и поњаве ткала . . .

Па да их простре, меко, преко стазе и пута.
Да никад нико не падне . . .
И нико да не лута . . .

КАД МАТИ БИЈЕ

Понекад мати бије:
ал' — то је већ крај света.
Да је отац — радије би отишла да пије.
И вратила би се, можда, тек у зору плаву,
разбивши од беса некој чаши главу.

Ал' мати није отац, јер мати је — мати.
Не може мати да пије, мати може да пати.
И она би ко отац, кад се љутит врати,
бар по војничком сандуку да млати.

Ал' мати је мати и ту се тајна крије.
Како ли ће она свог сина да бије.
Није она отац, у сутонској тами
да промаши и сандук војнички одалами.

Суседи тад ките прозоре и врата
и грозе се: ала бије страшни тата . . .

Мати узме конац и сина свог веже
машницама меким да му буде теже.
Пауново перо на зиду се вије.

То ће бити пругић којим ће да бије.
Још и рубац бели из комоде узе.
Ако га заболи, да му брише сузе.

Тако мати бије.
Ал' — то је крај света.
Да је отац, радије би отишла да пије.
И вратила би се тек у зору плаву,
разбивши од беса некој чаши главу.

КАД ОТАЦ БИЈЕ

Тајна је тајна . . .

Отац кад бије сина,
ма колико рука груба била
одједном — постаје фина.

Тајна је тајна . . .

Ал' ако већ не мора да се крије:
отац у ствари и не бије.

Тајна је тајна . . .

Исто би се тако провео,
мајчин сине,
када би се изненада
преобукла твоја мати:
притегла опасач,
накострешила брчине . . .

До неба би се дикла ука . . .
Али — рука . . .

Тајна је тајна . . .

Нисам шаљивчина да бих је за себе чувó:
некада се очеви неповратно помајче,
опросте сину, а себе — повуку за уво.

КАД СЕ ОТАЦ УМИВА

Када се отац умива,
чуј како пљушти.
Вода се на под пролива
и сапуница шушти.

И као да се свађају
са главом што се пуши,
дланови час образе погађају,
час прсти повуку уши.

И убрус кô да се свађа
полети на лице, на косу
и одмах из све снаге погађа
две-три капи на носу.

Кô да је прошла олуја
и потоп ће да се стиша . . .
Ал' из главе, од руја,
кад тресне — још пљушти киша.

Ено га, сав мокар гура
налик на облачје сиво.
И сешће, исквашена тура,
на мајчино бело плетиво.

КАД ОТАЦ ДОРУЧКУЈЕ

То треба да се чује
кад отац доручкује.

И бркови помажу
да залогаје слажу.

Пљушти, љушти, цврче,
фијуче — то он срче.

На столу: пихтије, јаја.
Одоше у два залогаја.

Уз то сланина, с луком.
Нестаде и она, с буком.

Паприка љут-љутељка.
Оста само петељка.

На крају, ал' не често,
смаже и слатко тесто.

Ал' пре него што оде:
искапи бокал воде.

Тад скине капу с клина
и зграби свога сина.

Од загрљаја врућа
два дана тресе се кућа.

Улицом после клима
а за њим праши од дима.

КАД ОТАЦ РУЧА

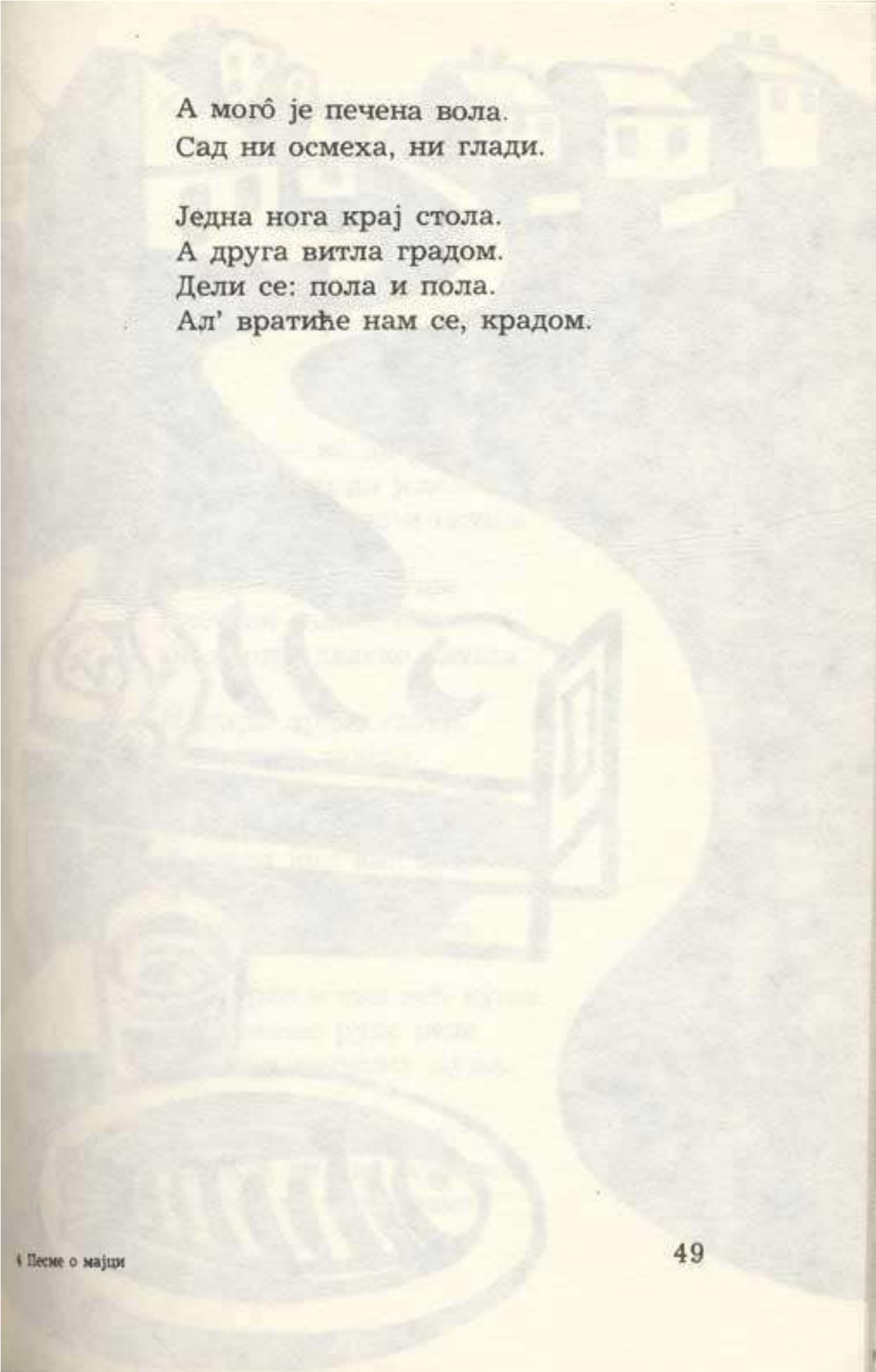
Одједном: стане крај стола
и кô да га нешто гони;
или ће да зазвони . . .
остави ручак на пола.

С ногу, кô да је смола
на столици, једе; шета.
Кô да ће пропаст света.
И кафу пије до пола.

И кô да због њега кола
нечија стадоше уз врата,
он се доручја хвата.
И сад је на прагу до пола.

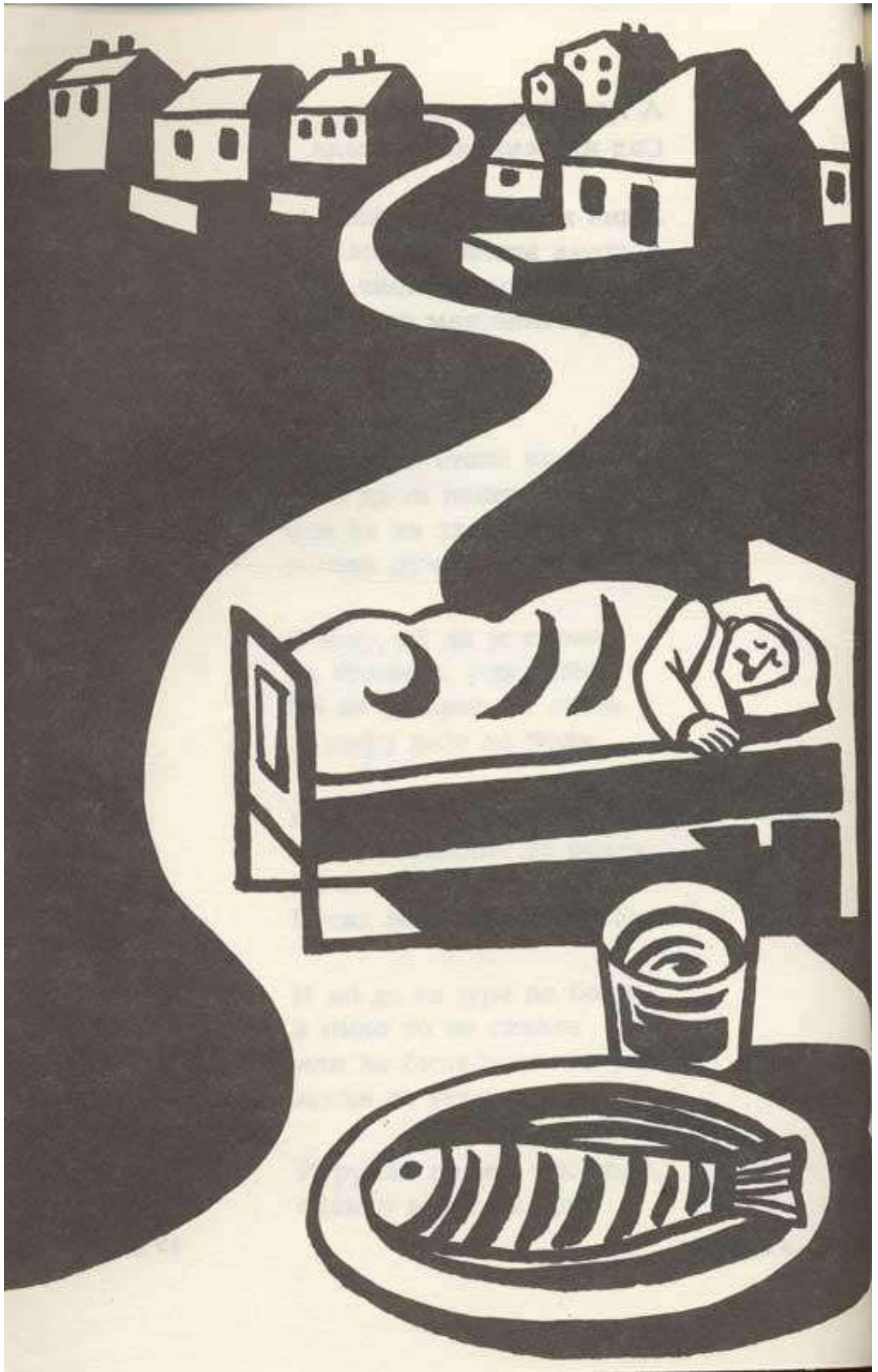
И кô да га јуре до бола,
а нико то не схвата . . .
или ће бити рата . . .
љуља се тако на пола.

И ручак начет, тек пола,
одавно већ се хлади.

А могô је печена вола.
Сад ни осмеха, ни глади.

Једна нога крај стола.
А друга витла градом.
Дели се: пола и пола.
Ал' вратиће нам се, крадом.

КАД ОТАЦ ВЕЧЕРА

Некада — кô да је суша
навали отац да једе.
За вечеру: вино и скуша.

А ноћас ни да куша.
Листови салате бледе.
Он нешто далеко слуша.

И гледа преко глава.
И мало се заведе.
Кô да ће град да успава.

У здели још кап злата.
А кад обрве сведе,
скрама се леда хвата.

Још трен и сан већ куља.
Невидљиве руке реде
постељу мирисна љуља.

Усни кô усред таме.
Ал' куд би кад се поведе
да није ту твоје раме.

У сну ко да се стањи.
Гледаш: косе већ седе.
Пробудиће се — мањи.

КАД МАТИ ПРЕТИ

Ноћ скрије што се дању збива.
И док ти спаваш, она бдије.
И често сузе брише, крије,
баш као да је она крива.

И место на тебе да се љути,
гласу свом ће се одазвати:
како ће ко зна куд отићи,
а никад, никад да се врати.

Ноћ скрије што се дању збива.
И неко мора да се каје.
Ако ти не хајеш, она хаје.
И пати: боље да нисам жива.

А када дан са праском сване,
јер сунце крца орах ноћи,
зачудиш се како су тавне
и уморне њене очи.

Не слутиш: тако она прети.
И за све што у животу вређа,
гледај како се, ни моја ни твоја,
него њена згрбише леђа.

КАД МАТИ СПАВА

Када се мати на починак спрема,
ти и не слутиш, док веје ноћ гарна,
како је, одједном, постала твоја соба
тврда и неосвојива војничка касарна.

Тада се мати, просто, заигра стражара.
И тихо, у пет смена, подели себе, без славља.
И будна, целе ноћи, на мртвој стражи стоји
одмах ту изнад твог узглавља.

Рапортира мати-стражар себи мајци-стражару
кад оде саму себе на мртвој стражи да смени:
како су твоје руке час ледене, час вреле, као у
пожару
и како ти образ, у сну, час бледи, час црвени.

Посумња стражар-мати у себе мајку-стражара
како је тренутак клонула главом ко тица
и зато се, неопaziце, провукла испод врата
она опака, жута и подмукла грозница.

И зато мати-стражар остаје будна до јутра.
Не помишља да смени на стражи себе стражара.
Пробудиш се: и она будна и чини ти се: чудна!
Као да саму себе због нечег кара.

КАД МАТИ РАСТЕ

Кад јутро донесе сунце и птице,
ти као да скочиш из себе сама.
Растеш. Прскају нараменице.

Расти. Расти.

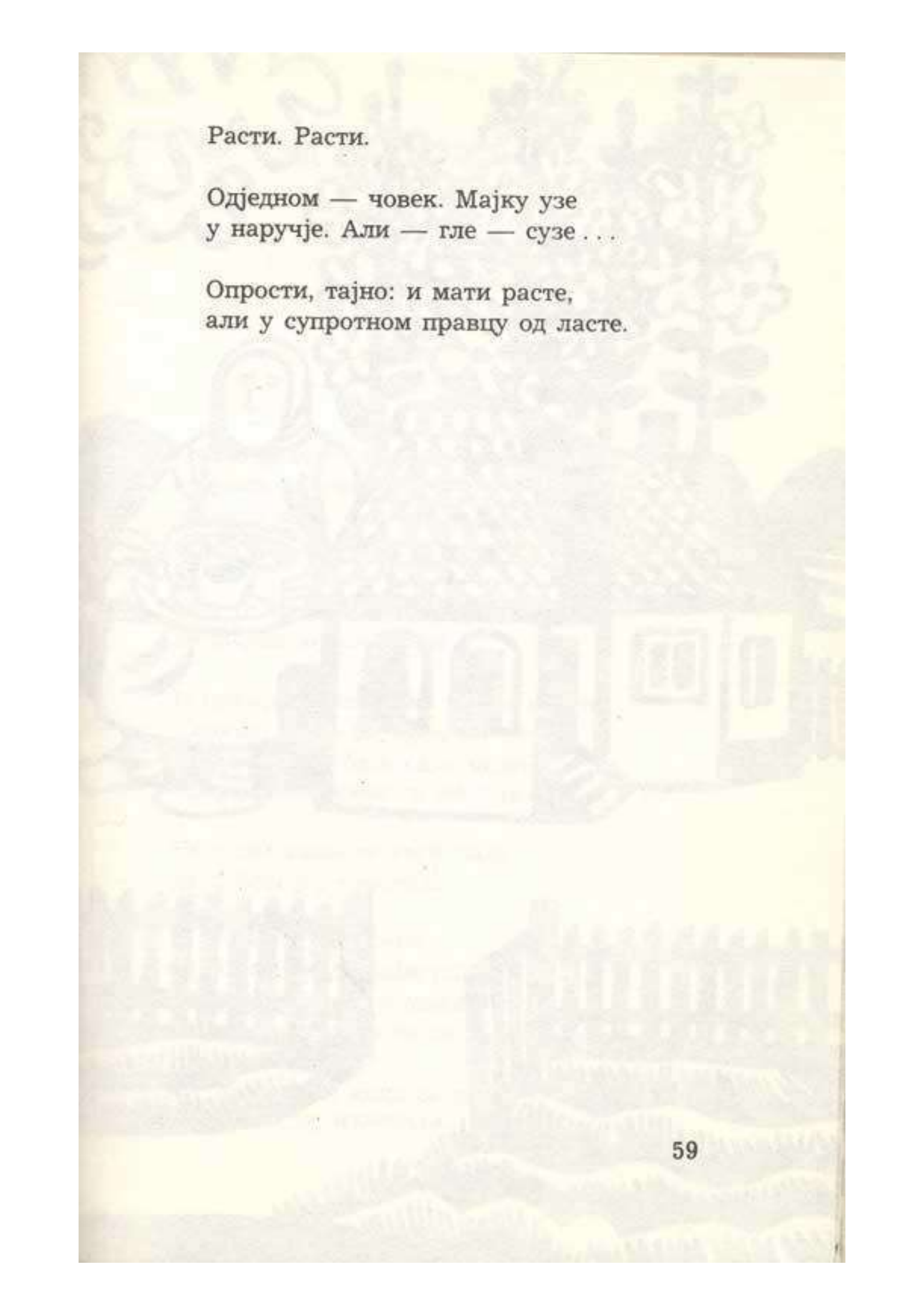
И све си плављи. И све се плави.
Јер хиташ увис где су ласте.
Растеш и све крај тебе расте.

Расту и ласте.

Свакога дана испод трешње
прођеш. А јутрос цветне гране
кроз твоју косу ко да пласте.

Расте. Расте.

Но има негде неко пуце,
сребрено, златно или плаво . . .
И када прсне, кад тај час куцне,
ударићеш у небо главом.

Расти. Расти.

Одједном — човек. Мајку узе
у наручје. Али — гле — сузе . . .

Опрости, тајно: и мати расте,
али у супротном правцу од ласте.

КАД МАТИ ЧЕКА

Отиди далеко, на крај света,
и врати се изненада,
у глуво доба, кад никог нема:
пред тебе мати и тад ишета.

Она ти се увек нада
да дођеш јој изненада.

И прикрадај се, како знаш, вешто.
Скривај се да би пред њу стао.
Она ће рећи: баш сада нешто
премишљаам како си ко с неба пао.

Не каже како се увек нада
да дођеш јој изненада.

И нема тог заборава,
од земље па до неба плава,
нема тог сна ни тишине
кад не изусти: то си ти, сине!

Ал' неће рећи како се нада
да дођеш јој изненада.

Покушај, тихо, у свануће:
на столу чека те млеко вруће.
У подне виде два твоја ока:
постављен ручак и здела смока.
Поподне, а зима на кров села:
ето је с џемпером, тек исплела.

Јер она ти се увек нада
да дођеш јој изненада.

Пристави мати, јер је зима,
колач од сала ко у Ескима.
Уз то и чашу топлог слеза,
с чајника смеше се два Кинеза.
А вече пало, сенка дуљи,
далеко, негде: пас затули.

И док ти мислиш: сан је хвата,
и рука се засуна лати —
на прагу већ стоји твоја мати.
Гле, широм отвара врата.

Не каже како се увек нада
да дођеш јој изненада.

КАД МАТИ У ВОЈСКУ ПРАТИ

А једном, кад порастеш,
мати те у војску прати.

Не слутиш да су с друге стране
границе,
као и овде:
окићене железничке станице.

И тамо војничка мати
сина у војску прати.

И док се пушка
на рамену десном клати:
за тобом, невидљива, ступа и твоја мати.

Али гле, чак тамо, са супротне стране,
иза туђег војника и сина,
у исти час —
његова мати стане.

Јер сваки војник има мајку.
И мајка је једина.

А свака мајка има
војника сина.

И чудићеш се дуго
и никад нећеш сазнати:
шта то у страшном часу
руку твоју заклати.
И место смрт да сеје,
рука се твоја позлати.

Ноћ. Негде грозно завијају вуци.
Ал' туђа мати прикрада се твојој руци.
И док прогорева и влажи длан твој груби,
она те у руку љуби.

КАД МАТИ ПИШЕ

Спусте се тако тамне кише
ил' кућа тоне усред целца.
Мати тад брижна писма пише
пером бржим од коња белца.

Пројезди она, тиха душа,
земљаним шаром, и још даље,
где невоља јој сина куша.
Поздравље мати сину шаље.

И мало јој је сто поздрава.
И нема загрљају краја.
Од њене бриге Дунав и Сава
крену узводно до бескраја.

Десницом писмо мати пише.
А левом руком сузе брише.
Чуј хуј ветра уз листарке
и талас пљусне уснуле барке.

Час осмејак јој гране на лицу.
Ил' образ упи тамна сенка.

О кад би имала брзу птицу
да стигне с писмом пре јутренка.

Ил' кад би могла своје руке
да продужи на све стране,
и да уз сунчане дивне звуке
над свим крововима сване . . .

И пише мати, али гле: лудо
одједном полети преко света.
Од чудесног њеног лета
стадоше људи, гледају чудо.

КАД МАТИ ЧЕКА СИНА С ФРОНТА

Ова је песма од туге ткана.
Рат одвоји мајку од сина.
И чекајући глас из даљина,
остаде уклетом, самохрана.

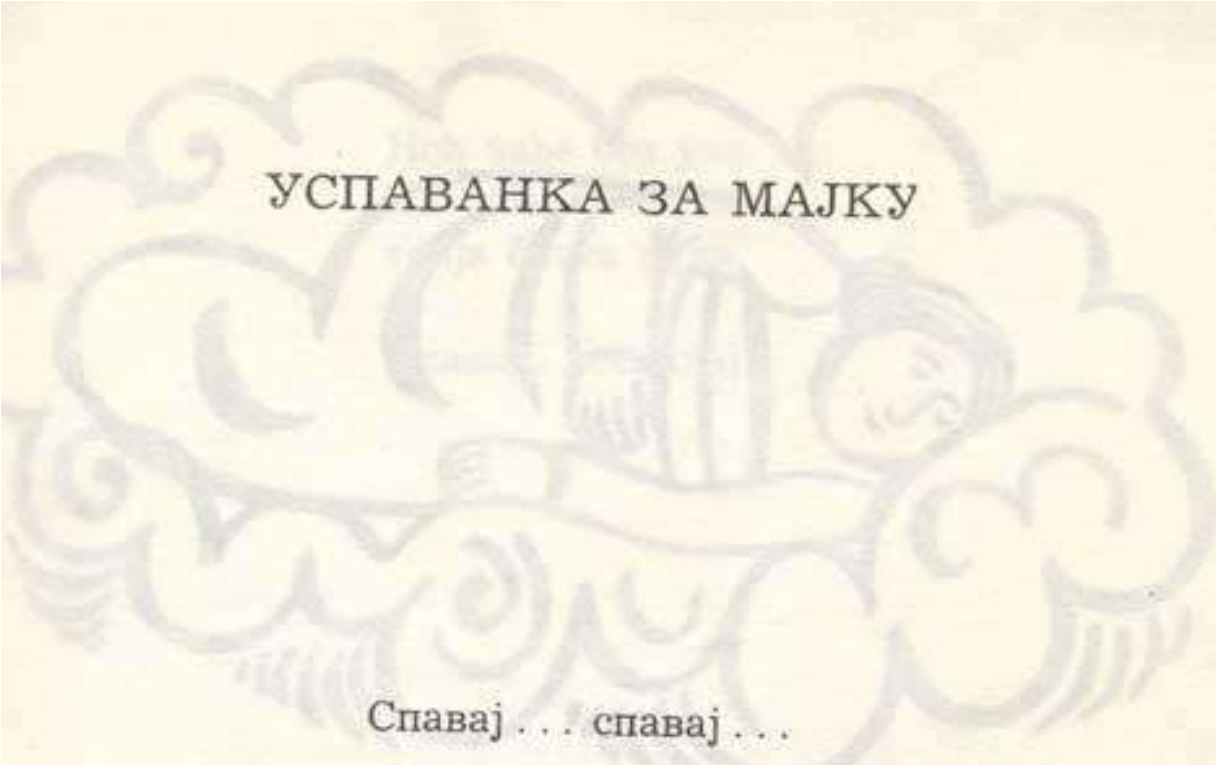
Ено је — на станицу оде,
— био снег, ветар или киша.
С последњим возом и њу воде
кући где ћути тужна, тиша.

Стоји у тами као сена.
Гледа у дуги низ вагона.
Ветар када би дунуо јаче,
однео би је са перона.

И прошла је година друга.
И више нема војних транспорта.
Ал' сваке ноћи, свакога дана
мајка чека сина с фронта.

Песма је овде стала. Ћути.

Неће да слути . . .
Неће да слути . . .

УСПАВАНКА ЗА МАЈКУ

Спавај . . . спавај . . .

Ноћ украде зоре.
А дубоко море
син твој плугом оре.

Спавај . . . спавај . . .

И тобција спава
у издисај рата.
Преко поља равна
сунце јаше ата.

Спавај . . . спавај . . .

Сва сечива тупа
и под грлом жита.
А све зделе пуне
и сва деца сита.

Спавај . . . спавај . . .

Ноћ зађе без ука.
На рамену света
твоја блага рука.

Спавај . . . спавај . . .

НА КРАЈУ ПЕСМЕ

Још мало и крај ће песме.
Мајко моја, открих ли тајну:
што деца да сагињу главу кајну:
шта сме се, а шта, тужно, не сме . . .

Шта не сме се у твојем крају,
у завичају свих мајки света,
где деца се никад не кају:
што овде не сме се, тамо не смета . . .

Шта сме се, смемо тамо и амо,
а шта се не сме, смемо тамо.
И смемо све што не смемо.
И што не смемо и што смемо.

Још мало и крај ће песме.
Мајко моја, открих ли тајну:
што деца да сагињу главу кајну:
шта сме се, а шта, тужно, не сме . . .

У завичају свих мајки света,
где све је плаво: земља, грање,

тамо никоме ништа не смета.
сем једног — то је кајање.

И сме се тамо што не сме амо,
И сме се и што овде смемо.
И сме се што и не умемо.
Што не умемо и што умемо.

Ево га стиже и крај песме.
Мајко моја, да ли греших
што тебе, усамљену, теших:
шта сме се, а шта, тужно, не сме . . .

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

1950
1951
1952

1953
1954
1955
1956
1957
1958
1959
1960

1961
1962
1963
1964
1965

1966
1967
1968
1969
1970

1971
1972
1973
1974
1975

1976
1977
1978
1979
1980

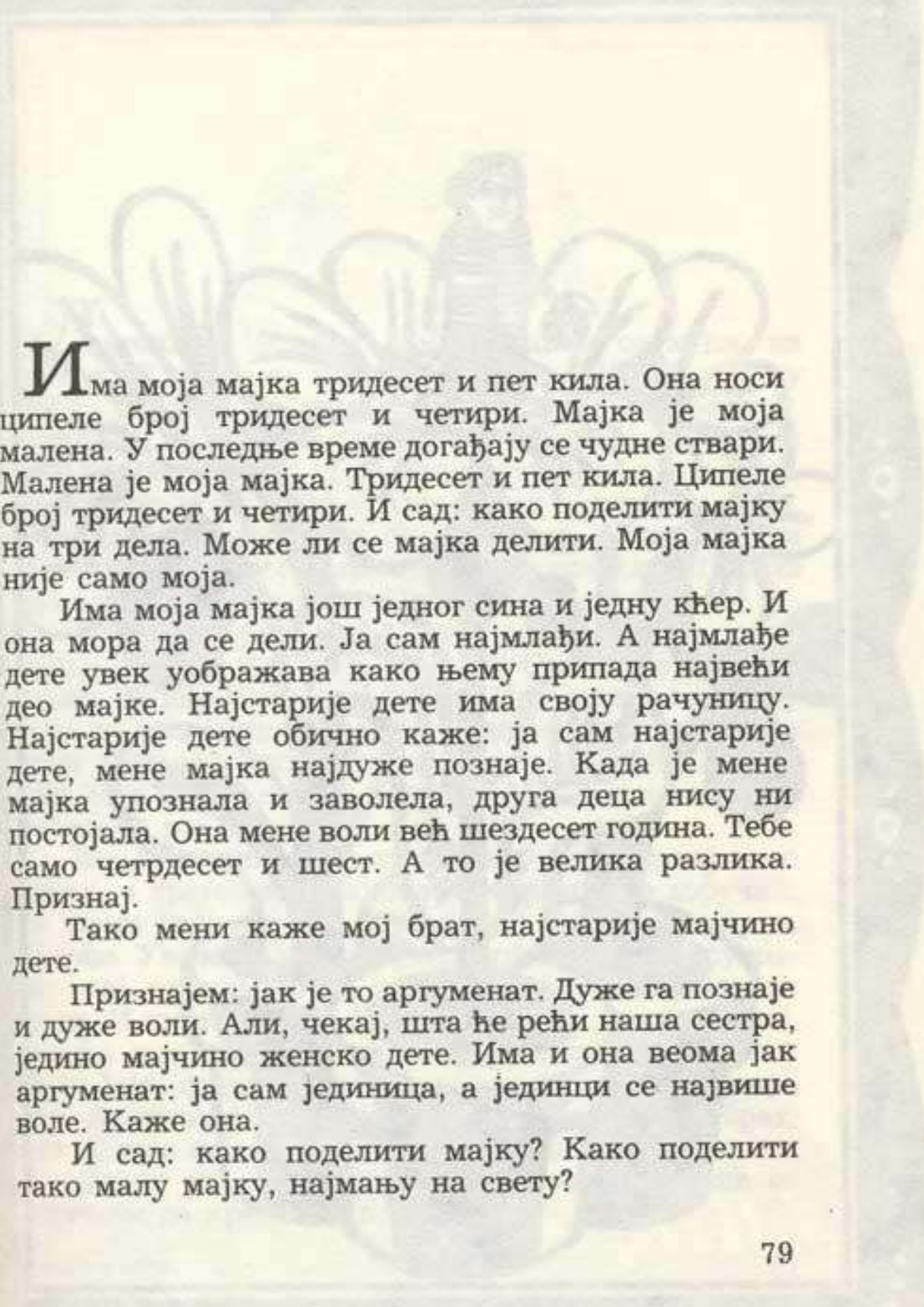
FINIS DE MOLA MARKA

Нико ми неће поверовати: моја мајка је најмања на свету. Најмања мајка на кугли земаљској. Ја могу да је проносам на рукама. Могу да је понесем у једној руци. И ја је проносам, а она се смеје: и ја сам тебе — каже — тако носила када си био мали... Смеје се моја мати. И загонетно се смеје. Па ја мислим: деца расту, а мајке се смањују. И мора да се то догађа ноћу. Спавају деца, спавају мајке. И како деца, у сну, расту, тако се мајке, у сну, смањују. Деца расту на рачун мајки. Мајке се смањују на рачун деце.

Али има и таквих дана када деца стоје, не расту, а само се мајке смањују.

Моја мајка има осамдесет и осам година. Да, мајке су увек младе. И моја мајка је млада. Мајке никада не старе. Тако се деци чини. Никада нисам рекао мајци: ти си бака! Увек сам својој мајци говорио: мајка! Мајке никада нису биле баке. Мајке никада неће бити баке. Оне не могу бити баке својој деци. А када неко не може да постане бака, значи никада неће остарити.

Мајке су увек мајке, увек младе, за своју децу. И то је највећа ствар на свету. Јер како бисмо ми били деца да поред нас нису мајке. Деца су деца. А то значи: деца су мала. И ја сам мали, јер имам мајку. Ја за своју мајку никада нисам ни порастао.

Има моја мајка тридесет и пет кила. Она носи ципеле број тридесет и четири. Мајка је моја малена. У последње време догађају се чудне ствари. Малена је моја мајка. Тридесет и пет кила. Ципеле број тридесет и четири. И сад: како поделити мајку на три дела. Може ли се мајка делити. Моја мајка није само моја.

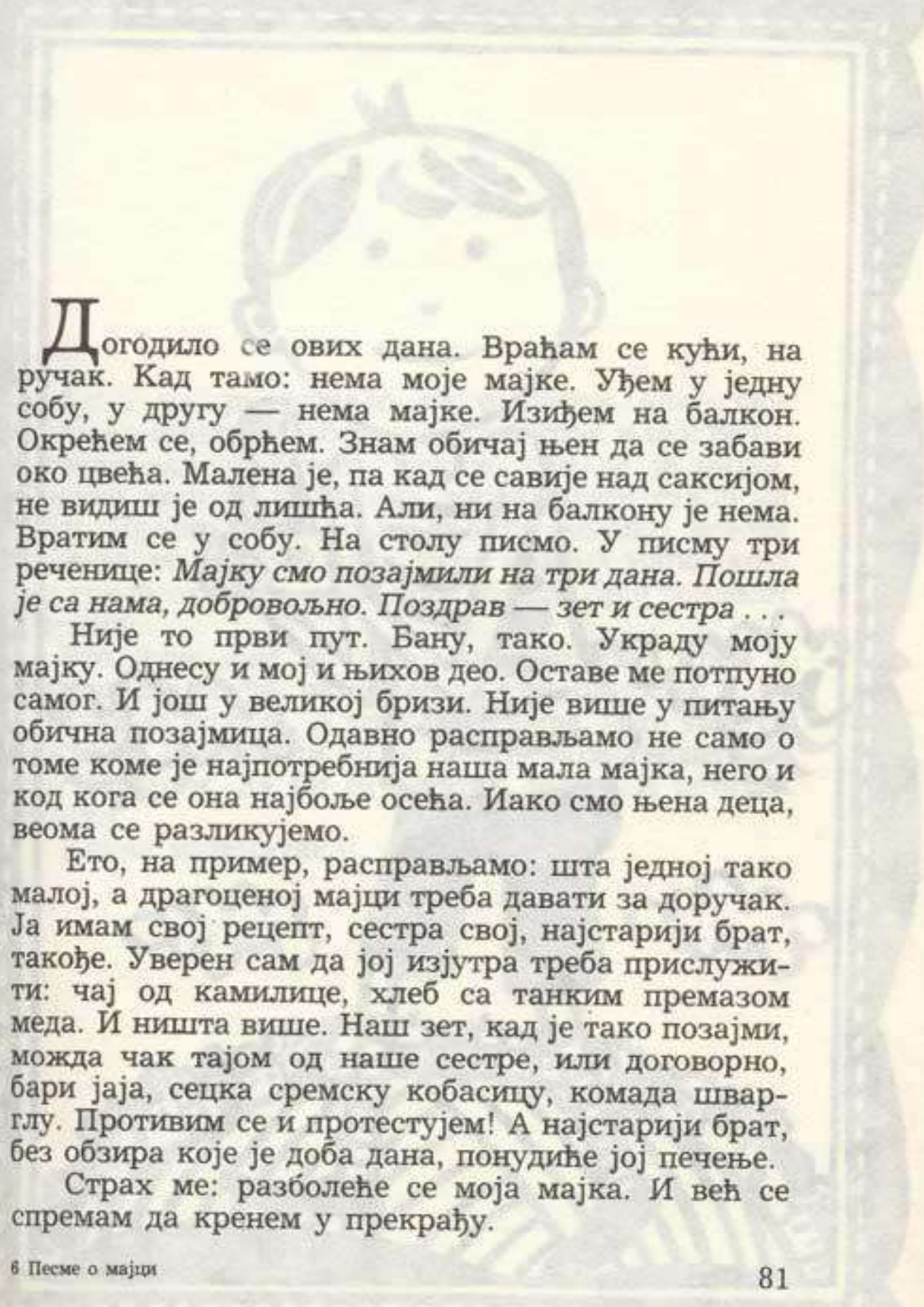
Има моја мајка још једног сина и једну кћер. И она мора да се дели. Ја сам најмлађи. А најмлађе дете увек уображава како њему припада највећи део мајке. Најстарије дете има своју рачуницу. Најстарије дете обично каже: ја сам најстарије дете, мене мајка најдуже познаје. Када је мене мајка упознала и заволела, друга деца нису ни постојала. Она мене воли већ шездесет година. Тебе само четрдесет и шест. А то је велика разлика. Признај.

Тако мени каже мој брат, најстарије мајчино дете.

Признајем: јак је то аргуменат. Дуже га познаје и дуже воли. Али, чекај, шта ће рећи наша сестра, једино мајчино женско дете. Има и она веома јак аргуменат: ја сам јединица, а јединци се највише воле. Каже она.

И сад: како поделити мајку? Како поделити тако малу мајку, најмању на свету?

Догодило се ових дана. Враћам се кући, на ручак. Кад тамо: нема моје мајке. Уђем у једну собу, у другу — нема мајке. Изиђем на балкон. Окрећем се, обрћем. Знам обичај њен да се забави око цвећа. Малена је, па кад се савије над саксијом, не видиш је од лишћа. Али, ни на балкону је нема. Вратим се у собу. На столу писмо. У писму три реченице: *Мајку смо позајмили на три дана. Пошла је са нама, добровољно. Поздрав — зет и сестра . . .*

Није то први пут. Бану, тако. Украду моју мајку. Однесу и мој и њихов део. Оставе ме потпуно самог. И још у великој бризи. Није више у питању обична позајмица. Одавно расправљамо не само о томе коме је најпотребнија наша мала мајка, него и код кога се она најбоље осећа. Иако смо њена деца, веома се разликујемо.

Ето, на пример, расправљамо: шта једној тако малој, а драгоценој мајци треба давати за доручак. Ја имам свој рецепт, сестра свој, најстарији брат, такође. Уверен сам да јој изјутра треба прислужити: чај од камилице, хлеб са танким премазом меда. И ништа више. Наш зет, кад је тако позајми, можда чак тајом од наше сестре, или договорно, бари јаја, сецка сремску кобасицу, комада шварглу. Противим се и протестујем! А најстарији брат, без обзира које је доба дана, понудиће јој печење.

Страх ме: разболеће се моја мајка. И већ се спремам да кренем у прекраћу.

